

Column

Gewoontedier

Terwijl deze Fitis door de brievenbus kleppert komen de eerste alweer terug: de Lepelaars!

Afgelopen winter had ik de enorme mazzel dat ik op reis mocht naar Mauretanië. Voor vogelaars is de naam van dat West-Afrikaanse land synoniem met 'Banc d'Arguin' een nationaal park dat, naast een grote zandbak, vooral bestaat uit een immens waddegebied aan de rand van de Sahara. Een groot deel van 'onze' wadvogels overwintert daar, en wel in dichtheden die je in eerste instantie haast niet gelooft. Bonte Strandlopers, Drieteentjes, Kanoeten, Rosse Grutto's en ook een indrukwekkende hoop Lepelaars. Het was een geweldig gezicht om op een hoog-watervluchtplaats (HVP) bij het eilandje Arel bijna drieduizend Lepelaars op een kluitje te zien, gemengd met honderden Pelikanten, Flamingo's, Koningssterns en andere 'tropische' dieren. Van alle Lepelaars op die HVP had niet minder dan één op de twintig kleurringen om. Harry Horn, één van de voormannen van de Werkgroep Lepelaar, met wie ik daar naar de vogels stond te kijken, heeft inmiddels zo veel vogels geringd, dat hij niet meer uit zijn hoofd kon zeggen of er ook 'Haarlemse' vogels tussen zaten, maar je zou bijna hopen van niet.

Deze winter verscheen er een publicatie in *Biology Letters* van de Groningse onderzoekster Tamar Lok. Zij heeft na jarenlang kleurringonderzoek berekend wat het een Lepelaar oplevert om helemaal naar West-Afrika te trekken. Haar schokkende antwoord: helemaal niets! Sterker nog: de kosten van zo'n verre trek zijn zelfs hoger dan de baten. De overleving van Lepelaars die in Frankrijk, Spanje of Portugal blijven hangen is per saldo beter dan van de vogels die helemaal doorvliegen naar Afrika. Van die laatste groep komen er vooral veel om tijdens de loodzware trektocht in het voorjaar, wanneer ze tegen de wind in over de Sahara naar het noorden moeten vliegen.

Wat bezielt deze vogels dan toch om na Gibraltar nog eens een dikke tweeduizend kilometer door te ploeteren? Lok weet het niet. Misschien is het de ingebakken gewoonte, veronderstelt zij, die ooit wél voordelig moet zijn geweest. Op termijn zou die gewoonte langzaam uit de populatie moeten verdwijnen, wanneer de Franse en Iberische overwinteraars het structureel beter blijven doen dan de Afrikanen.

Dat lepelaars niet altijd 'domme' gewoontedieren zijn, bewijzen de vogels van De Liede (bij De Zoete Inval rechtsaf). Geheel tegen de toen heersende lepelaarmores in, zijn daar ruim tien jaar geleden voor het eerst Lepelaars in bomen gaan broeden. En ze maken school. Onder andere in een reigerkolonie bij de Sloterplas in Amsterdam en in het bos van Wijckerslooth, in Oegstgeest broeden inmiddels ook lepelaars in de bomen. Naar goed Kennemerlands voorbeeld, ver van vossen op de grond of stormvloeden op de kwelders.

ROB BUITER
IS FREELANCE
WETENSCHAPSJOURNALIST
EN MAAKT NATUURREPORTAGES
VOOR ONDER
ANDERE VROEGE VOGELS,
TROUW, VOGELS+ EN
SOVON-NIEUWS.

■ *Rob Buitter*